

Огляди, рецензії, повідомлення

Четверта міжнародна наукова конференція пам'яті Анни Рудневої „Фольклор: історична традиція й сучасні польові дослідження”

З 28 листопада до 1 грудня 2008 року в Московській державній консерваторії ім. П. І. Чайковського відбулася Четверта міжнародна наукова конференція пам'яті Анни Рудневої на тему „Фольклор: історична традиція й сучасні польові дослідження”, організована Науковим центром народної музики ім. Климента Квітки (далі – НЦНМ).

До обговорення на конференції була запропонована така тематика: комплексні методи вивчення традиційної музичної культури; традиційна музична культура в контексті міжетнічних зв'язків і взаємовпливів; специфіка документування та фіксації фольклорного тексту; збереження народно-виконавських традицій; побутування традиційного фольклору в сучасному суспільстві.

Участь у конференції взяли в основному вчені з Росії (Москва, Санкт-Петербург, Саратов, Іжевськ, Воронеж, Пенза, Вологда, Великий Новгород, Твер), а також України (Львів, Луцьк), Білорусі (Мінськ) та Казахстану (Алмати). Львів був представлений співробітницями Проблемної науково-дослідної лабораторії музичної етнології при Львівській національній музичній академії ім. М. В. Лисенка (далі ПНДЛМЕ при ЛНМА) Ліною Добрянською та Ларисою Лукашенко.

Конференцію відкрила завідувач НЦНМ, кандидат мистецтвознавства, професор Наталья Гілярова. У своєму виступі „Підходи до етномузикологічних досліджень з огляду на сучасний стан народної традиції” вона коротко схарактеризувала сучасні напрямки та методи східнослов'янської етномузикології, вказала на важливість вибору правильних методологічних підходів до вивчення традиційної музики та наголосила на необхідності комплексних студій народної культури, разом з тим окресливши основну проблематику конференції.

На першому засіданні до дискусії було запропоновано загальні питання етномузикології в основному стосовно напрямків та методології роботи, а саме: методи системного вивчення народної інструментальної музики (доповідь Галіни Лобковой), досвід міждисциплінарного дослідження традиційної вокальної культури Північного Підляшшя (доповідь Лариси Лукашенко), два підходи до композиційного аналізу російських

ліричних протяжних пісень (доповідь Наталі Боголюбской у співавторстві з Вячеславом Щуровим), представлено результати системного вивчення весільних обрядових пісень (доповідь Ірини Суханової).

На наступних засіданнях було обговорено широке коло проблем у різних галузях етномузикології.

Зокрема, питанням історії фольклористики та текстологічним аспектам студіювання записів фольклору були присвячені такі виступи: Татьяна Старостіна звернулась до вивчення звуковисотної концепції аналізу народних пісень Юрія Холопова, Лариса Ігнатова висвітлила історію та сучасний стан волинської фольклористики, Ліна Добрянська представила передісторію створення фоноархіву кабінету народної творчості Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка (тепер – ПНДЛМЕ при ЛНМА), Галіна Хрїстова проаналізувала принципи нотації народної музики Євгенії Ліньової, Ірина Пчеловодова студіювала письмові джерела про удмуртські традиційні інструменти.

Вивчення традиційної культури релігійних громад та окремих духовних жанрів народної музики стали предметом виступів Ніни Савельєвої, Ніколая Денісова, Светлани Косятової, Лілії Баранкевіч, Єлени Бороніної та інших.

Дослідження регіональних особливостей традиційної музичної культури для багатьох учених сьогодні є важливим та необхідним етапом наукової роботи. Тому найбільша кількість студій як вокальної, так й інструментальної музики, що були представлені на конференції, стосувалися виконавських традицій та локальних інтерпретацій фольклорних творів. Цій темі були присвячені виступи Ірини Теплової, яка зосередила свою увагу на виконавському аспекті весільних причетів Середньохонської традиції, Єсенії Бессонової, що вивчала виконавський стиль гармоністів Усманського району Липецької області, Ірини Редкіної, що досліджувала пісенну стилістику російських сіл середньої Сури, Інгі Королькової, що репрезентувала локальну специфіку Теблеської традиції тощо. Цікавими відкриттями у цьому напрямку виявилися виступи Єлени Богіної, Галіни Парадовскої та Ірини Савельєвої.

До сьогодні актуальним джерелом досліджень народної культури лишається експедиційна робота. Отож новими польовими здобутками поділились Лариса Костюковец, Маріанна Голубева, Єлізавета Цветкова; до питань методики запису звернулась Людміла Махова.

Проблеми морфології народної музики та принципи ритмічного та звуковисотного формотворення не втрачають провідних позицій у студіях східноєвропейських етномузикологів. Свою роботу в цій галузі репрезентували Ірина Нурієва, Наталія Боголюбская, Дзерасса Дзлієва.

На сучасному етапі мелогеографічний напрям досліджень є важливою складовою етномузикології, що виводить наукові розробки на

вищий міждисциплінарний рівень вивчення традиційної народної культури. Мелогографічні студії у своїх доповідях представили Галіна Кутир'єва-Чубала та Ольга Токмакова.

Умови функціонування та збереження народної культури в сучасному суспільстві, пов'язані з питаннями етики, психології, педагогіки, міжнародними взаєминами та іншими аспектами, стали предметом обговорення після виступів Лілії Вішневської, Гульнари Кузбакової, Ірини Попової, Алексея Мехнецова, Катеріни Дорохової, Любові Венгрус.

Отож тематика, представлена та обговорена на конференції, стосувалась не тільки задекларованих напрямків, але й значно ширшого кола проблем, зокрема історичного та текстологічного, типологічно-мелогографічного, стилістично-інтерпретаційного методів дослідження музичного фольклору.

У цілому захід пройшов успішно завдяки великій кількості цікавих доповідей, різноплановому обговоренню, оскільки були присутні дослідники, що репрезентували як велику кількість наукових закладів, так і різні методологічні школи. Тому дискусії іноді набували цілком несподіваного ракурсу не тільки для доповідачів, але й для більшості аудиторії.

Склалось позитивне враження від методики проведення конференції, на якій усі засідання відбувались послідовно (на відміну від паралельної організації, коли учасників, залежно від теми виступу, розділяють за секціями, що працюють одночасно), так що кожен присутній мав змогу послухати всі доповіді, взяти участь у дискусії тощо. Зауваження виникає лише щодо часу проведення Концерту за участю етнографічних колективів та молодіжних фольклорних ансамблів, який відбувся 30 листопада о 14.00 перед останнім засіданням, що розпочалося о 16.30 та передбачало чотири промови і закриття конференції. Зрозуміло, що багато учасників конференції, які прибули з інших міст (у тому числі й львів'яни), із об'єктивних причин на концерті та останньому засіданні були відсутні.

Отож з нетерпінням чекаємо на публікацію збірника матеріалів, який зараз готується до друку, також бажаємо успіхів керівництву і працівникам НЦНМ ім. К. Квітки в організації та проведенні наступних конференцій пам'яті А. Рудневої.

Лариса Лукашенко